

HUDOBNÝ ŽIVOT NA SLOVENSKU V 19. A 20. STOROČÍ (TÉMA Č. 24)

Spoločenská situácia (19. storočie)

- Aktivizácia jednotlivcov v duchu európskeho hudobného života s cieľom pozdvihnúť domácu hudobnú úroveň.
- Rozvoj hudby v mestách prostredníctvom trubačských kapiel, spevokolov a krátkodobých výpomocí.
- Postupné presadzovanie potreby samostatného hudobného umenia napriek zložitým štátnopolitickým podmienkam Rakúsko-Uhorska.

Význam ľudovej piesne

- Produkt ľudovej kultúry a nositeľ národného charakteru.
- Inšpiračný zdroj pre európsku hudbu.
- **Prvé zbierky (iba texty):**
 - Pavol Jozef Šafárik – *Piesne svetské ľudu slovenského v Uhorsku*
 - Ján Kollár – *Národné spievanky*

Historické míľniky

- **1863:** Založenie Matice slovenskej.
- Uzákonenie spisovnej slovenčiny a Žiadosti slovenského národa.
- Založenie prvých troch slovenských gymnázií.
- Zbierka *Slovenské spevy* (melódia aj text vďaka MS).

Predstavitelia 19. storočia

Ján Levoslav Bella

- Rodák z Liptovského Mikuláša, študoval v Levoči a Banskej Bystrici.
- Teológiu ukončil vo Viedni (osvojenie polyfónie).
- V Kremnici založil zbor a orchester; pôsobil v Prahe, Viedni a Nemecku.
- **Tvorba:**
 - Symfonická báseň *Osud a ideál*
 - Sláčikové kvartetá
 - Opera *Kováč Wieland*

Slovensko v 20. storočí

- **Začiatok storočia:** Nižšia úroveň oproti Európe; štúdiá umelcov v Budapešti, Viedni a Prahe.
- Pôsobenie cirkevno-hudobných spolkov (napr. *Kirchenmusikverein zu St. Martin* v BA).

- **Aktivity:** Operný súbor UBA, spevácke zbory, vojenské kapely.
- **Do roku 1918:** V Bratislave účinkovali Béla Bartók, Ernst von Dohnányi, Česká filharmónia či Wiener Tonkünstlerorchester.

Predstavitelia 20. storočia

Viliam Figuš-Bystrý

- Úpravy slovenských ľudových piesní pre klavír a zbory.
- **Tvorba:** Cyklus *Sny* (13 piesní), opera *Detvan*, klavírne kvarteto Es dur, kantáta *Slovenská pieseň*.

Alexander Albrecht

- Skladateľ, dirigent a pedagóg (Mestská hudobná škola v BA).
- **Tvorba:** Sonáta F dur pre klavír, klavírne trio, klavírne kvinteto, sláčikové kvarteto D dur, cyklus *Marienleben*.

Mikuláš Moyzes

- Pedagóg a autor učebníc (*Organová škola, Klavírna škola*).
- **Tvorba:** *Missa Solemnis*, sláčikové kvarteta, dychové kvinteta, *Malá vrchovská symfónia*.

Mikuláš Schneider-Trnavský

- **Tvorba:** Cykly piesní *Drobné kvety, Slzy a úsmevy, Zo srdca*; Sonáta pre husle a klavír g mol.

Frico Kafenda

- **Tvorba:** Sonáta pre čelo a klavír (časť *Po slovensky*), sláčikové kvarteto G dur.